

Acompanyar l'aprenent en el seu desenvolupament competencial

Aportacions des de la recerca

Dr. Antoni Badia. Universitat Oberta de Catalunya
Email: tbadia@uoc.edu; Twitter: [@tbadia_edu](https://twitter.com/tbadia_edu)
Novembre 2022

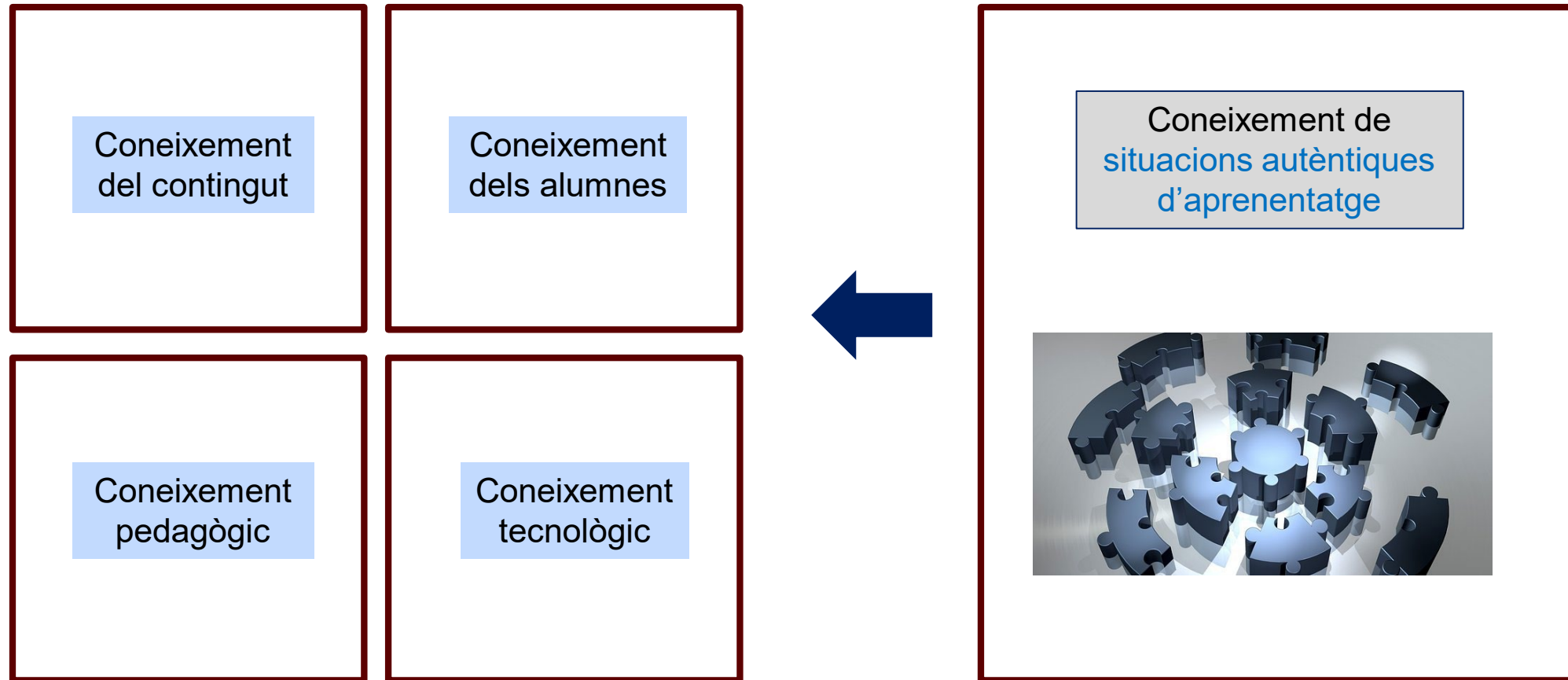
El terme “**universalitat**” en el currículum i la seva relació amb l’**èxit educatiu**

(Text literal del currículum d'Educació Bàsica)

- c) **La universalitat del currículum** que faci possible l'accessibilitat de totes les persones a l'educació, marcant el camí cap a [...] l'**èxit educatiu**.
- c) **Universalitat del currículum**: un currículum per a tothom que garanteix la inclusió efectiva i l'**èxit educatiu**.
4. **Tots els i les alumnes són subjecte de l'atenció educativa i han de beneficiar-se, en un context ordinari, de les mesures i suports universals** i, si escau, de les mesures addicionals i/o intensives per tal de garantir l'accés a l'educació i l'**èxit educatiu** en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats.
- m) Inclusió educativa: [...] **Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin** per garantir la personalització de l'aprenentatge i l'**èxit de totes les persones** s'han de regir pels principis del disseny universal per a l'aprenentatge (DUA).
1. Tot l'alumnat ha de tenir cabuda a l'educació bàsica i **els i les docents han d'orientar la seva feina cap a l'èxit educatiu de tot l'alumnat**. Els **enfocaments educatius**, com el disseny universal per a l'aprenentatge, entre d'altres, afavoreixen l'assoliment de les competències i la participació de tot l'alumnat.
2. El disseny i la creació dels diferents **recursos i materials didàctics** han de permetre l'**avenç de tots i cadascun dels i les alumnes**, oferint-los propostes accessibles i diversificades [...].
7. S'ha de promoure l'ús generalitzat **d'estratègies i instruments d'avaluació** variats i adequats, ajustats a les diferents situacions d'aprenentatge, que permetin la valoració del progrés de tot l'alumnat [...].

IC01: Acompanyar repensant **la identitat professional del professorat**

IC02: Acompanyar repensant la diversitat d'enfocaments d'ensenyament

Metàfora 1. Centrat en:
El què s'ha d'ensenyar

Classe

Metàfora 2. Centrat en:
Que aprengui l'alumne mitjà

Classe

Amb suports
individuals a
l'aprenentatge

Metàfora 3. Centrat en:
L'aprenentatge de cada alumne/a

Classe

IC03: Donar **suport educatiu real** centrat en el desenvolupament d'una competència

Educació Primària (6è). Coneixement del medi natural, social i cultural

Competència específica 1.

Criteri d'avaluació

1.1 Fer ús de diferents fonts digitals, tant en grup com individualment, per identificar i seleccionar la informació adient, i verificant la fiabilitat de la font en funció de l'autoria i de la data d'actualització.

IC04: Donar suport a l'aprenentatge de tots els **components d'una competència**

Ser competent exigeix disposar de coneixement de tipus conceptual, de tipus procedimental i també actitudinal, però també de *coneixement estratègic* (quan, com i per què utilitzar el coneixement) que permeti *prendre decisions ajustades*

Coneixements

- **SABER DIR**
- **SABER FER**
- Usar procediments i habilitats (algorítmics/heurístics)
- **SABER ESTAR**

Estratègia

- SABER PENSAR**
(Autoregular)
- Planificar
 - Supervisar
 - Autoavaluar

Competència

- SABER USAR EL CONEIXEMENT EN SITUACIONS ESPECÍFIQUES**
- Diferents estratègies quan s'ha de resoldre una situació problemàtica (que requereix pensar abans d'executar)
- Problemes prototípics
 - Problemes emergents

IC05: Acompanyar identificant les **habilitats constitutives d'una competència**

Sovint la recerca educativa aporta coneixement sobre les habilitats que s'han d'aprendre pel desenvolupament d'una competència.

Competència informacional utilitzant Internet

Regulació:
Orientació Monitorització Conducció Avaluació

Definir el problema informacional

Buscar informació

Escanejar informació

Elaborar la informació

Organitzar i presentar la informació

Habilitat de lectura digital

Habilitat digital

Competències i criteris d'avaluació ja establerts en els annexos 2 i 3 del decret. Exemples

Exemple 1

Educació primària. Llengües

Competència específica 2.

Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, i **identificar** el sentit general i la informació més rellevant, **valorant**, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

Exemple 2

Educació secundària. Biologia i geologia

Competència específica 1.

Interpretar, argumentar i comunicar informació i dades científiques sobre els principals fenòmens de la natura de l'entorn **fent servir** lleis, models i teories adequades per apropiar-se de conceptes i processos de la biologia i la geologia.

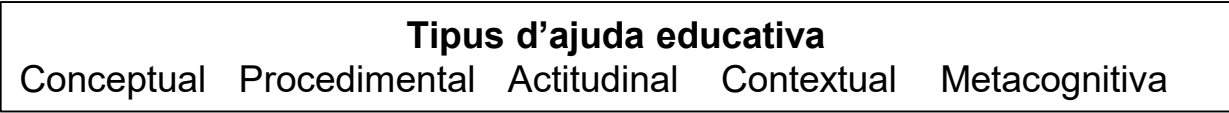
IC06: Acompanyar **ensenyant competències de manera sistemàtica i explícita**

IC07: Acompanyar com a **soci (“partner”)** del pensament de l’alumne

Cal dissenyar un tipus d’ensenyament competencial centrat en l’aprenent i l’aprenentatge basat a proporcionar l’ajuda d’un “partner” (soci, company/a, ...) més competent que “modeli” el pensament i l’actuació competencial de l’aprenent.

Tipus de “partners” de pensament i actuació

- Un expert del món real →
- El professorat →
- Un/a company/a més expert (tutoria entre iguals) →
- Un grup cooperatiu →
- Una eina tecnològica (“Scripts=Guions”) →
- [...]

Alonso-Tapia, J., & Panadero, E. (2010). Efecto de los guiones de autoevaluación en la autorregulación y el aprendizaje. *Infancia y Aprendizaje*, 33(3), 385-397.

IC08: Modelar el pensament per a ensenyar competències i fomentar l'autonomia

S'han d'ensenyar de manera explícita cada una de les habilitats vinculades a cada competència i fer conscient als estudiants de la complexitat de cadascuna d'elles.

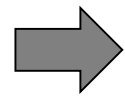

Exemple 1. Llengües

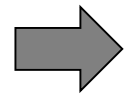
Competència específica 4.

Comprende i **interpretar** textos orals i multimodals, i **identificar** el sentit general i la informació més rellevant, **valorant**, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

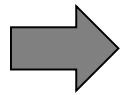
Habilitats i nivells de comprensió lectora:

COMPENSIÓ LITERAL: la informació que es demana està escrita en el text

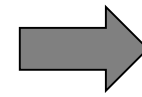

COMPENSIÓ INFERENCIAL: la informació que es demana està escrita en el text, però no de manera literal, cal fer alguna inferència/relació d'informació

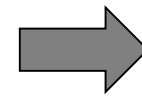

COMPENSIÓ PROFUNDA: la informació que el text presenta és necessària però no suficient per a respondre. Cal relacionar amb altres coneixements/textos, coneixements previs, etc.

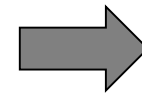
Modelatge metacognitiu: Explicitació dels processos de pensament

Modelar estratègies d'identificació i selecció d'informació en el text (ex. subratllat lineal)

Modelar estratègies d'anàlisi de la informació (ex. taules comparatives, resum, etc.)

Modelar estratègies d'organització i valoració de la informació (ex. presa d'apuntes; mapes conceptuals)

IC09: Acompanyar a l'aprenentatge de competències amb **pautes o guies** d'auto-interrogació

La fase de *pràctica guiada* esdevé fonamental per a poder donar oportunitats suficients d'aprenentatge de manera personalitzada. Moltes dificultats d'aprenentatge apareixen perquè no s'han planificat suficients oportunitats de pràctica guiada.

**Guies
d'interrogació**

**Treball cooperatiu: tutoria entre
iguals; ensenyament recíproc**

ABANS de llegir

Pensem en l'objectiu de lectura: per què hem de llegir aquest text?

Ens situem: quins tipus de publicació és? qui és l'autor?

Fem les primeres prediccions: què ens diu el títol? ens dóna alguna idea sobre el tema del text?

Recordem què sabem sobre el tema i les nostres expectatives: què en sabem? creiem que serà una lectura fàcil o complexa? Per què?

Decidim com començar: Com llegirem el text segons el que pretenem? necessitem prendre notes, subratllar, llegir més d'una vegada...?

DURANT la lectura

Comprovem si ho estem fent bé: podem resumir amb les nostres paraules el que acabem de llegir? La informació que estem llegint ens ajuda a assolir el nostre objectiu?; hem de canviar la nostra manera de llegir?...

AI FINALITZAR la lectura

Revisem allò fet i allò aconseguit: hem aconseguit l'objectiu que preteníem?; hem entès el text? si el tornéssim a llegir ho fariem de la mateixa manera?

IC10: Acompanyar els alumnes mitjançant el **feedback** **formatiu**

Alguns factors/variables rellevants implicats en el feedback formatiu

- 1 - Planificació.
- 2 - Temporalització.
- 3 - Relació amb els objectius d'aprenentatge i els criteris d'avaluació.
- 4 - El contingut.
- 5 - La personalització.
- 6 - La revisió per part de l'estudiant.
- 7 - Com proporcionar-lo: del professorat, autoavaluació, coavaluació.
- 8 - Els canals de comunicació.
- 9 - La qualitat de la interacció educativa / diàleg.
- 10 - Informar en relació amb el nivell del grup d'alumnes.

<https://www.lifescied.org/doi/10.1187/cbe.06-06-0168>

Panadero, E., & Lipnevich, A. A. (2022). A review of feedback models and typologies: Towards an integrative model of feedback elements. *Educational Research Review*, 35, 100416.

La provisió de feedback als alumnes només té un efecte positiu i significatiu en la millora dels processos i resultats d'aprenentatge dels alumnes si es compleixen algunes condicions rellevants

**A manera d'hipòtesi:
Les dues possibles variables més rellevants**

Fins a quin punt un/a alumne/a aprèn del feedback (coneixement metacognitiu) i/o desenvolupa l'habilitat d'autoregulació de l'aprenentatge

Fins a quin punt un/a alumne/a fa ús del feedback i/o implementa adequadament per millorar el procés i/o els resultats de l'aprenentatge

IC11: Acompanyar els alumnes avaluant **nivells d'una actuació competencial**

Es poden identificar diverses formes i eines d'avaluar i/o acreditar l'aprenentatge competencial amb nivells diferents de fiabilitat i validesa

Fernández-Ruiz, J., & Panadero, E. (2020). Comparación entre concepciones y prácticas de evaluación en profesores de Educación Secundaria: Más diferencias que semejanzas. *Infancia & Aprendizaje*, 43(2), 309-346.

1 - **(1) el que l'alumne/a sap explicar** sobre una competència.

2 - Avaluar el que **(1) l'alumne/a diu que faria en una situació** on cal aplicar una competència.

3 - Avaluar el que **(1) l'alumne/a diu que faria en una situació** on cal aplicar una competència i **(2) explica com seria el resultat / producte.**

4 - Avaluar **(1) l'actuació - execució d'un alumne/a que aplica una competència + (2) la qualitat del resultat - producte.**

5 - Avaluar **(1) l'actuació - execució d'un alumne/a que aplica una competència + (2) el resultat - producte + (3) la justificació de les decisions** que va prenent.

SINTE

Seminari Interuniversitari sobre Identitat i Noves Trajectòries Educatives
Seminario Interuniversitario sobre Identidad y Nuevas Trayectorias Educativas
Seminar on Identity & New Trajectories in Education

Moltes gràcies per la vostra atenció!

Dr. Antoni Badia. Universitat Oberta de Catalunya
Email: tbadia@uoc.edu; Twitter: [@tbadia_edu](https://twitter.com/tbadia_edu)